

FÜGGETLEN UJSÁG

MEZŐGAZDASÁGI, SZÖVETKEZETI ÉS TÁRSADALMI KÉPES HETILAP,
GAZDASÁGI EGYESÜLETEK ORSZ. SZÖVETSÉGÉNEK KÖZLÖNYE A MAGYAR NÉP SZÁMÁRA

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP

Egész évre ——— 8 korona
Félévre ——— 4 " "
Negyedévre ——— 2 " "
Egyes szám ára 16 fillér.

Felelős szerkesztő:

SZILASSY ZOLTÁN

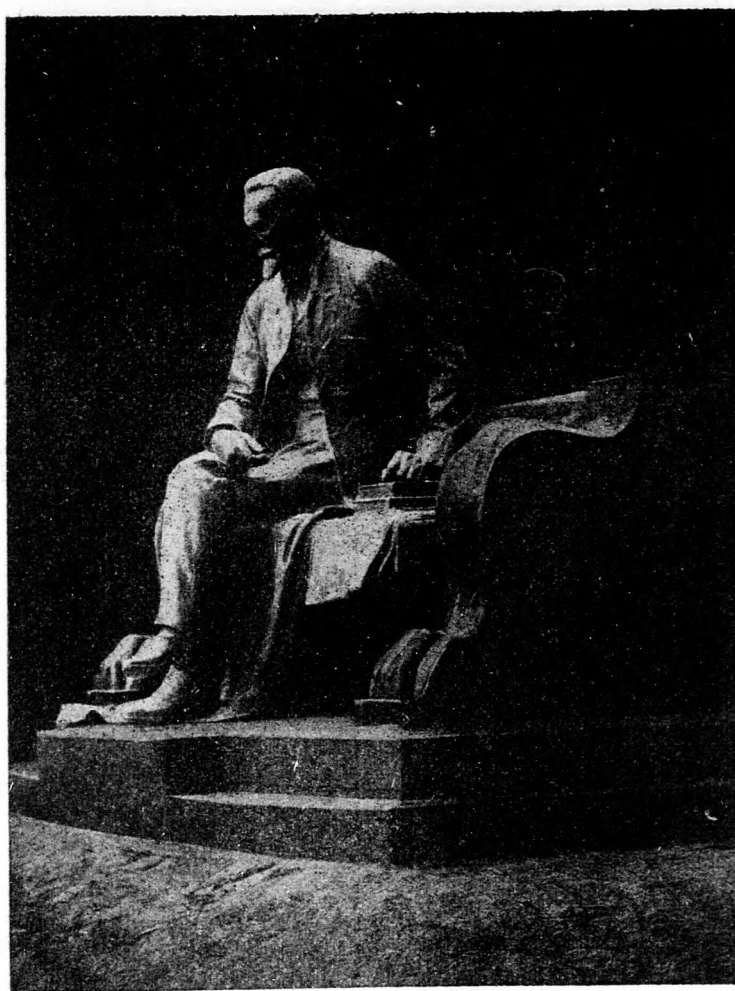
a Gazdasági Egyesületek Orsz. Szövetségének titkára

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST,

IX. ker., Üllői-ut 25. sz. (Köztelek).

Károlyi Sándor gróf szobra.

A jövő héten szerdán leplezik le Károlyi Sándor grófnak a magyar szövetkezeti élet úttörő bajnokának és a kisemberek igaz nagy barátjának emlékszobrát. Károlyi Sándor gr. az Istentől anyagilag dús javakkal megáldva is küzdött, fáradozott a magyar nép boldogulásáért. Igazi nap-számosa volt a magyar népnek, apostola a magyar szövetkezeti eszmének. Élhetett volna gond és munka nélkül. Tölthette volna napjait a jólét ölelő karjai között gondtalanul. Ezt azonban ő nem tette, hanem megrokkant testtel is járta a falvakat lelkes munkatársaival s alakította a falusi szövetkezetek százait és ezreit. Ezekben a szövetkezetekben látta ő az elárvult, a vezető osztályok által elhanyagolt falusi néprétegek megváltó gondolatát. Három évtizedig dolgozott, fáradozott, küzdött

Károlyi Sándor gróf szobra a Mezőgazdasági Múzeum udvarán.

lankadatlanul, milliókat ölt szövetkezeti, emberbaráti és népművelési alkotásaiba.

Aki Károlyi Sándor gróf közhasznú munkálkodásban eltöltött életének történetét és közel félszázadra kiterjedő közéleti működését megfogja írni, a nemes grófnak a szövetkezeti téren kifejtett működését egy két fejezetbe nem fogja beleszoríthatni, bármily dióhéjba foglalja is azt. Károlyi Sándor szövetkezeti alkotásai két évtized alatt annyira megsokasodtak, hogy halálos óráján nyugodtan hajthatta fejét örök nyugovóra, mert elmondhatta a bibliabeli agg Simeonnal „Nyugodtan hajtom le fejemet, mert megmutattam népemnek a boldogulás útját...” Károlyi grófnak megengedte a Mindenható, hogy meglássa az általa elvetett magnak terebélyes fává való növekedését.

Jobb és megbízhatóbb magvakat

nem is ajánlhatunk mint a minőket 34 év óta

MAUTHNER ÖDÖN cs. és kir. udv., szállító magkereskedésében
BUDAPESTEN, VII., Rottenbiller-utca 33. sz.
IV., Kossuth Lajos-utca 4. sz. kaphat. — Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Agrár-napok.

Esztendőnkint, így őszi időben, amidőn kint a mezőn befejeződik a munka s a magyar gazda betakarította termését és munkája gyümölcsének nagyrésztét, az országos és a vidéki gazdatestületek egyaránt Budapesten össze szoktak jönni, hogy meghányják-vessék ügyes-bajos dolgaikat. Az idén a szokottnál korábbra esik a magyar gazdák budapesti összejövetele. Azért történik ez, mert a pár évvel ezelőtt elhunyt lelkes magyar gazdavezérnek, *Károlyi Sándornak* ércebeöntött szobrát leplezik le október 21-én a városligeti Mezőgazdasági Múzeum előtt. Hogy minél nagyobb fényrel és mennél számosabb résztvevő gazda jelenlétében történhessék e szoborleplezés, azért közös elhatározással valamennyi országos gazdatestület is erre az időpontra tűzte ki évi nagygyűlését. Alig két esztendeje, hogy kihült a magyar földért és annak művelőjeért mindenkor hevesen dobogó szíve ennek a nemes főúrnak, aki életcéljául tűzte ki, hogy a falu népének, a szatócs- és pénzuzsorástól agyongyötört földművelőnépnek olyan intézményeket teremtsen a szövetkezetekben, amelyek őt talpraállítják és a boldogulás útjára vezetik. De nemcsak a szövetkezeti eszme lelkes szóvivője volt ő, hanem tetőtől-talpig agrárius, olyan férfiú, aki a magyar földért, a magyar földművelő-osztályért minden áldozatra kész volt és sohasem csüggedve tartotta ébren az érdeklődést minden iránt, a melylyel az agráreszme is diadalra volt hozható. A gazdák országos gyűléseinek másik nagy tárgyát képezi a földművelési kamarákról szóló törvénytervezet kérdése, melyet *Rubinek Gyula*, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület igazgatója és *Bernát István*, a Magyar Gazdaszövetség igazgatója *Darányi Ignác* földművelésügyi miniszter megbízásából öntötték formába. A földművelési kamarák célját és munkaanyagát lapunk előző számában már ismertettük és most csak annyit említünk meg, hogy a magyar földművelő-osztály végre is eljutott már odáig, hogy a kormány és törvényhozás megkérdezi immár a véleményét, mielőtt sorsáról intézkedni akarnának.

Megkérdezi magukat a gazdákat, hogy a tervbe vett törvényes alkotáshoz hozzájárulnak-e, sőt a törvénytervezetnek a készítésével is vérbeli gazdákat bíz meg. A magyar földművelő-osztály csak hálával adózhat *Darányi* földművelésügyi miniszternek, aki belátta azt, hogy a gazdák részére

azok meghallgatása nélkül üdvös törvényalkotást létrehozni nem lehet ebben az országban.

Legnagyobb gazdatársadalmi testületünk: az Országos Magyar Gazdasági Egyesület, mely közel száz esztendő óta áll a magyar földművelésügy szolgálatában, október 20-án tartja évi közgyűlését, amelyen az elnöki állásokat fogják betölteni. Az elnöki székbe újból *Desseffy Aurél* grófot fogják egyhangulag megválasztani. *Desseffy Aurél* több mint egynegyed század óta vezére ennek az országos gazdatestületnek, mely az ő elnöklése alatt izmosodott, erősödött meg annyira, hogy a magyar mezőgazdaság érdekeinek mindenkor elsőrangú szóvivője és istápolója. Önmagukat tisztelik meg tehát a magyar gazdák, a midőn eddigi vezérüket újból az elnöki székbe ültetik.

Egyéb országos gazdasági testületeink: a Magyar Gazdaszövetség, az Országos Központi Hitelszövetkezet, a „Hangya” Országos Értékesítési és Fogyasztási Központ szintén a jövő héten tartják évi közgyűléseiket

A jövő hét tehát igazában a magyar gazdák nagyhete lesz; sok, létérdeküket érintő kérdést fognak a magyar gazdák megbeszélni egymás közt, rang- és vagyonkülönbség nélkül ülnek a tanácskozó asztalhoz a nagybirtokos és a falu földművesnépe egyaránt. Őszintén kívánjuk, hogy egyetértésben, összetartással határozzanak saját sorsuk felett, mert csak így lesznek erősek abban a nagy harcban, amely manap a létért, a megélhetésért folyik nemcsak országszerte, de világszerte. Összetartásban az erő, s ha a magyar gazdák összetartanak, a diadal, a győzelem el nem maradhat!

H. A.

A magyar delegáció ülése.

A magyar delegáció egyes bizottságai üléseztek a héten és az 1909. évi közös költségvetést tárgyalták.

A szerdán tartott tengerészeti albizottsági ülésen az általános vitában *Mailáth Géza* gróf előadón és *Montecuccoli* grófon, a haditengerészet parancsnokán kívül, ki egyik rövid felszólalását állítólag magyar nyelven fejezte be, e két magyar szóval: „Tengerre magyar!” csak *Okolicsányi László* és *Szabó István* szólalt föl. A részletes tárgyalás során *Miklós Ödön* a tengerész-mérnökök helyzetének javítása, a hajógépeknek naftával való fűtése és gőzturbinák alkalmazása érdekében szólalt föl, *Nagy Emil* és *Okolicsányi László* pedig azt a föltűnő dolgot tette szóvá, hogy a magyar tengerészek

A legjobb minőségű háztartási és gazdasági cikkek, hamisíthatatlan jó italok a legkedvezőbb árakon a fogyasztási szövetkezetek útján szerezhetők meg. Amelyik faluban fogyasztási szövetkezetet akarnak létesíteni, a mozgalom kezdeményezői forduljanak útbaigazításért a

„HANGYA”, a Magyar Gazdaszövetség Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezetéhez

BUDAPEST, IX., Boráros-tér 1. (Saját házában.)

közül aránytalanul kevesen jutnak altiszti rangba. Montecuccoli gróf ezekre a főlshóvalásokra részben megnyugtató választ adott, mire a bizottság a haditengerészet költségvetésének minden tételét megszavazta.

A magyar delegációnak a tengerészeti ügyekre vonatkozó határozataira adott hadügyminiszteri válaszokat vita nélkül tudomásul vették. Itt két határozatról és két válaszról van szó. Az első határozat, melyben ez év február 14-ikén állapotodott meg a magyar delegáció, így szól:

Az országos bizottság kimondja, hogy a közös hadsereg zászló- és címerkérdésével együtt a közös haditengerészet zászló- és címerkérdése is a magyar közjognak teljesen megfelelő módon szabályozandó. A közös hadügyminiszter utasítatik, hogy a legközelebbi országos bizottságnak a fenti határozat végrehajtásáról jelentést tegyen.

Erre a határozatra a magyar delegáció a következő hadügyminiszteri választ kapta:

Mivel ez a kérdés önállóan nem szabályozható, hanem ahhoz a monarchia mindkét állama kormányának megegyezése szükséges, a múlt évben az erre vonatkozó lépések mindkét miniszterelnöknél megtétettek. Az illető tárgyalások ezideig még nem voltak befejezhetők.

Erre a válaszra vonatkozólag akképpen határozott a magyar delegáció tengerészeti bizottsága Mailáth Géza gróf előadó indítványára, hogy mivel a határozat nincs végrehajtva s az adott válasz nem teljesen kielégítő, a múlt delegáció határozatát továbbra is fönntartják.

A forrongó Balkán.

Rövid néhány hét alatt annyi eseménye van a Balkán félszigetnek, amennyi évtizedek óta nem volt.

Törökország kezdte elsőbben azzal, hogy a szultán alkotmányt adott a török népnek, majd Bulgária mondotta ki teljes függetlenségét és kiáltotta ki királylyá Ferdinánd bolgár fejedelmet, aki a múlt hetekben időzött Magyarországon és királyunknak vendége volt Budavárában.

Sorra következtek azután egyéb események. Ö Fel-sége Bosznia és Hercegovinának alkotmányt adott és egyuttal bekebelezte a monarchia államai közé. Bosznia és Hercegovina már az Árpádházbeli királyok alatt is

a magyar szent korona birtokai közé tartozott, s harmadfélszázaddal ezelőtt a törökök hódították el Boszniát és Hercegovinát. A történelem tanúsága szerint tehát Boszniára és Hercegovinára egyedül a magyar szent koronának és viselőjének, a magyar királynak van joga.

Boszniában és Hercegovinában nagy az öröm az alkotmány helyreállítása folytán, úgy hogy reménység van arra, hogy az új állapotban minden zökkenő nélkül beleélik magukat Szent István koronájának ezen új alattvalói.

A múlt héten Kréta szigetének lakossága is kimondta a Törökországtól való elszakadást és csatlakozik Görögországhoz.

A Balkán félsziget államai közül a legnagyobb kavardás mégis a kicsiny Szerbiában van, ahol valóságos forradalmi állapotokat idézett elő az, hogy Bosznia és Hercegovina alkotmányt kapott, Bulgária pedig független királysággá alakult. Az a hír érkezik Szerbiából, hogy Péter király utóda maga a szerb trónörökös György herceg szítja a lázongást, a belgrádi nép kiáltotta a trónörökös királylyá, aki kiállott palotája ablakába és valóságos lázító beszédet mondott.

— Testvéreim — mondotta — háboruba megyünk. Veletek megyek és együtt ontjuk vérünket Szerbiáért. Meghalunk érte mi, akik a délszláv népcsozor legillatosabb rózsái vagyunk. Meghalunk érte, de együtt halunk meg.

A fiatal trónörökös beszédére valósággal ujjongott az utca népe. Komolyan venni persze ezt a forrongást nem lehet, mert az európai nagyhatalmasságok is bele szólnak még ebbe.

A kerülösi telepítés.

A kerülösi telepítés körül támadt végzetes összetűzésről már megemlékeztünk. Most a helyszínén járt Szakolczay Lajos dr. aradi királyi ügyész a következőket állapította meg: Amikor már kétségtelen dolog volt, hogy a több ezer holdnyi birtokot elárverezik, Suciú János dr. román képviselő a papokkal együtt végigjárta a szomszédos községek román lakosait, gyűléseket is hívtak egybe és azt mondták, hogy az árverésen a románok számára megveszik a nagy birtokot, így legalább a Csanád megyéből odatelepült színmagyar gazdák kénytelenek lesznek elköltözni. A vezetőik ígérgetése következtében a románság vérszemet kapott és a magyar telepesekeket úton-útfélen azzal riasztgatták, hogy nem sokáig lesznek a birtokon, mert az egész uradalmat a románok veszik meg és kiteszik onnét a magyarokat.

AJÁNLJUK nagyobb szőlőbirtokosoknak tökéletesbitett

magyar fogatos szőlőpermetezőinket,

melyekkel **nagy munkaerő és anyagmegtakarítás** érhető el. Most megjelent tavaszi, szőlőmivelési árjegyzékünket, **szőlővédekezési gépek, permetező stb. anyagokról** kívánatra bérmentve megküldjük.

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete

BUDAPEST, V. ker., Alkotmány-utca 31. szám.

Az ilyen beszédek természetesen az amugy is elke-
seredett magyarságot végsőkéig felbosszantották s a szó-
beli harcok meg a kisebb összeütközések az árverést
megelőzőleg is egymást érték. A románok azonban
csalódtak reményeikben, mert az árveréshez szükséges
58,000 korona bánatpénzt sem tudták előteremteni; a
Viktória és a megyebeli oláh bankok nem finanszi-
rozták az ügyeket és így Suciúék csak csendes szem-
léldői lehettek az árverésnek.

A felnőttek oktatása.

Apponyi Albert gróf vallás- és közoktatásügyi minisz-
ter összehívta a héten az országos közoktatási tanácsot,
hogy megbeszélje velük azt, miképpen volna lehetsé-
ges, hogy a felnőtteket is oktatásba részesítse az állam.
Számos jeles tanférfiú vett részt ezen a tanácskozáson,
melyen a körül folyt a disputa, hogy milyen szerepet
vállaljon magára a közoktatásügyi kormány a felnőttek
ingyenes oktatása körül.

Sok megszívlelésre méltó dolog került fölszínre ezen
a gyűlésen. A szög fejére találtak azok a fölszólalók,
akik azt kérték Apponyi minisztertől, hogy a felnőttek
ingyenes oktatásában adjon szerepet a szövetkezetek-
nek, gazdaköröknek és falusi olvasóköröknek is, amelyek
ezideig máris szép eredményt mutatnak föl ezen a
téren.

A népoktatásnak hézagait Apponyi miniszter úgy
akarja betölteni, hogy egy törvényt alkot, amely a fel-
nőttek oktatásáról gondoskodik.

Károlyi Sándor szobra előtt.

Károlyi Sándor gróf szobrát október hó 21-én, dél-
előtt 11 órakor leplezik le nagy ünnepélyességgel a
M. Kir. Mezőgazdasági Múzeum belső udvarában (Buda-
pest, Városliget).

A szoboralkotás Strobl Lajos szobrászművészünk
jeles alkotása s a kisemberek nagy jótevőjét ülő hely-
zetben ábrázolja.

A szoborleplezés alkalmával az ünnepi beszédet
Dessewffy Aurél gróf főrendiházi elnök, az OMGE.
elnöke mondja s válaszolni fog az ünnepi beszédre
Darányi Ignác földművelésügyi miniszter.

A szoborleplezési ünnep alkalmából az Országos
Magyar Gazdasági Egyesület egy díszes emlékalbumot
ad ki, melyet lapunk volt felelős szerkesztője: Buday
Barna országgyűlési képviselő szerkesztett. Az albumba

a talentumos fiatal poéta, Bárd Miklós írt gyönyörű
költeményt „Károlyi Sándor szobra előtt” címmel. A
költeményből a következő versszakokat közöljük:

*Egy nemzetrontó nagy veszélyt felismert,
Meglátta lent a vergődő kisembert,
Kit húz az ág is, s a kiélt rögön
Csak küzködik és teng örömtelen;
Kit a szegénység hajt újabb robotba,
Nincs reménysége, csak a vándorbotja,
A nagy úr látta, megfájult a lelke,
S a föld szegényét gondjaiba vette.*

*És munkához lát. — Nem kérdi: Ha hálás, —
Munkát irányít a helyes belátás:
Az alamizsnán teng csupán az inség,
Erőt neveljen az okos segítség.
„Ki szerteszt hullsz, mint az oldott kéve,
Gyere kisember, álljunk szövetségbe”,
Így szól, miközben karját nyújtja néki,
Élni tanítja, mikor felsegéli.*

*S a négy folyam hónapban szertefutva,
Áldás-hozóvá lesz a „Hangya” útja.
Nyomát, a kártyán jelző zöld csikok,
Megannyi falvak, — mind oázisok.
Ezernyi nyájas, mosolygó jelenség
Vallja, hogy innen megfutott a szükség,
Útban a jó mód, s a föld emberének
Hallgatag ajkán megcsendült az ének.*

*S hol egy bölcs szóra sok kérges marok,
Kézt kézbe téve, eként összefog,
Mint Anteus, mikor a földet érte,
Lábra, erőre kap a föld szegénye.
Érzi becsét, nőttén becsérzetének
Jussát e földhöz, hol apái éltek,
Látja: az ég is kiderül felette,
Károlyi Sándor gondjaiba vette...*

A szegvári árvaház.

Magyar Gazdák Értékesítő Szövetkezete

BUDAPEST (Központi vásárcsarnok)

Igazgatóság és központi iroda:

Budapest, IX., Imre-utca 4. sz.

Nagy köpinczéi: BUDAFOKON.

Értékesít husféléket, baromfit, vadféléket, tej-
terméket, tojást, zöldséget, gyümöl-
csöt, mézet és MINDENMŰ ÉLELMICZIKKET.
Hordóbor-értékesítő osztály. ·· Égetett szesz-
italok értékesítése.

A Magyar Országos Méhészeti Egyesület
vezérképviselői.

A szövetkezet tagjai kedvezményben részesül-
nek. ·· ·· Mindennemű értékesítési ügyben
díjtalanul nyújt felvilágosítást.

• SZÖVETKEZETI ÉLET •

Fogyasztó szövetkezetek ellenőrzési költségei.

Amint ismeretes, a „Hangya“ mult évi közgyűlése egyhangulag elhatározta, hogy azoknak a szövetkezeteknek, amelyek árúszükségletüknek legalább 70%-át nem szerzik be a központnál, ellenőrzési költségeket számít fel. Az ellenőrzési költség nagysága attól függ, mennyiben pártolta az illető szövetkezet a központot. Ha kevésbé, akkor természetesen az ellenőrzési költség is nagyobb lesz s bármelyik szövetkezet maga is kiszámíthatja; az ellenőrzési költség tudniillik a költségmentes 30% leütésével az idegen cégeknél beszerzett árúk értékének egy százaléka.

Az első tekintetre meglátszik, hogy a „Hangya“ közgyűlésének e határozata minden tekintetben méltányos és igazságos s ennek dacára megtörtént, hogy egynémelyik szövetkezet, amidőn az ellenőrzési költségkirovásról értesült, tiltakozni kezdett ellene.

Vizsgáljuk csak meg a dolgot apróra.

Vajjon mikor nyújthat egy-egy szövetkezet több előnyt tagjainak? Nemde akkor, ha minden árucikkból a lehető legnagyobb mennyiséget vásárolja. Ezt pedig egy-egy szövetkezet csak úgy érheti el, ha ily nagy mennyiség beszerzésére a bevásárló központjának, a „Hangyá“-nak módot nyújt. Mert ez csak megcáfolhatatlan tény, hogy aki minél nagyobb mennyiséget vásárol bizonyos cikkből, annál olcsóbban kapja. Az a szövetkezet tehát, amelyik elpártol a „Hangyá“-tól és vidéki kiskereskedőkkel keres összeköttetést, voltaképpen önönmagát csalja meg, mert elképzelni is lehetetlen, hogy az a vidéki kereskedő olcsóbban szerezhessen be árut, mint a 15 millió forgalmat felmutatni tudó „Hangya“. Egyetlenegy dolog van csak, ami a „Hangya“ árúit esetleg a tőle távolabb fekvő helyeken megdrágíthatja: a nagy fuvarbér. Ezen a bajon is lehet azonban némileg segíteni. Tessék a megrendelésekbe bizonyos észszerűséget belevinni, ne szóljon egy-egy megrendelés tízenkétkapocsra vagy másfél vasvillanyélre, hanem oly tömegére az árúknak, ami megbírja a nagy fuvarbért. Az igazgatóságok hassanak oda, hogy a boltkezelők éber figyelemmel kísérjék az árúszükségletet. Sohse tegyék ki magukat meglepetésnek, annak a kellemetlen helyzetnek, hogy egynémely, főleg kellendő árút teljesen ki hagynak fogyni, akkor aztán nyakra-főre rendelik táviratilag, nem törődve azzal, hogy az illető árucikk fuvarbére hihetetlenül meg fogja azt drágítani. Az a szövetkezet, amely okosan be tudja osztani rendeléseit, sohasem fog panaszkodni a „Hangya“ drágasága ellen, még ha legtávolabbi vidéken fekszik is.

Mérlegelve mindezeket, semmivel sem indokolható tehát az, hogy vannak szövetkezetek, amelyek alig vásárolnak valamit a központ révén. Az ily szövetkezetek eképpen semmivel, vagy csak nagyon kevés járulnak hozzá a „Hangya“ folyton szaporodó költségeihez, holott ezek a szövetkezetek is, az áruszállítást kivéve, mindenben élvezik a központ előnyét. Nevezetesen a központ elkészíteti a mérlegüket, évente legalább egyszer, de ha kell többször is leltároz az illető szövetkezeteknél. Ellátja őket útbaigazításokkal, nyomtatványokkal, jogi tanácsokkal, közbenjár ügyes bajos dolgaik érdekében minisztériumoknál, hatóságoknál, a törvény előtt megvédi érdekeiket, stb. stb.

Méltányos dolog-e vajjon mindezt ingyen követelni a központtól? Semmiesetre sem.

A „Hangyá“-nak tehát valamiképpen módot kellett keresnie, hogy az ily szövetkezetek is hozzájáruljanak a költségeihez. Hogy ezt a hozzájárulást aránylagosan és a többi szövetkezetekkel szemben igazságosan ossza szét a „Hangya“, arra a legmegfelelőbb módnak kinálkozott, ha a központtól keveset vásárló szövetkezeteknek az idegen cégekkel való forgalmát megadóztatja. Munkát és költséget a „Hangyá“-nak leginkább ez az utóbbi forgalom okoz. Az idegen cégek számláit kell mérlegkésztés alkalmával az ellenőrnek átvizsgálni, az idegen árucikkeket kell leltározáskor felmérnie. Azt pedig, hogy az ellenőrnek egy-egy napi munkája valamelyik szövetkezetnél mennyibe kerül a „Hangyá“-nak, igazán nagyon könnyen ki lehet számítani. Tessék megtekinteni a „Hangya“ évi mérlegét s megnézni, milyen összeg van ott felvéve ellenőrzési költségekre. Tessék elosztani azt a szövetkezetek számával s kiderül, hogy egynémelyik szövetkezet, amely tiltakozik az ellenőrzési költségek kirovása miatt, voltaképpen nagyon is csekély összeget fizet.

Arról talán beszélni is felesleges, hogy a szövetkezetek ellenőrzésére mennyire szükség van. Csakis a lelkiismeretes és gondos ellenőrzés, a kereskedelmi téren olyannyira járatlan népünknek folytonos oktatása, útbaigazítása, lelkesítése tette lehetővé azt, hogy a fogyasztói szövetkezetek ennyire kifejlődhetek és ily elismerésre méltó munkásságot tudnak kifejtetni a köréje sorakozók anyagi és erkölcsi jóléte érdekében.

A kirótt ellenőrzési költségekbe, miután a kirovás méltányos, igazságos és jogos alapon történt, bele kell nyugodniok a szövetkezeteknek, annyival is inkább, mert ott, ahol a körülmények bizonyos mértékű kivételek alkalmazását követelik, a „Hangya“ nem fog ettől sem elzárkózni. A kivétel azonban nem képezhet szabályt.

Cs. Ö.

Szövetkezeti gyümölcseszefőzde Hunyad megyében. Hunyad megyében most kezdte meg működését a „Hunyadmegyei Gyümölcstermesztők és Községek Pálinkafőző és Gyümölcserítkező Szövetkezte“ Déva székhelylyel. A szövetkezet ezen a vidéken igen fontos gazdasági érdeket van hivatva képviselni. Tudvalevő dolog, hogy Hunyadmegye a legjobb gyümölcstermő megyék egyike, szilvában pedig a legtöbbet termelő megye is. A kisgazdák igen tekintélyes része a szilvatermesztésből él. Ezt a jövedelmi forrást veszélyeztette az új szeszadó törvény s amellet a szilvápálinkafőzők rayonirozási és kartellezési szokása is évről évre érezhetőbbé vált; ezt megakadályozni s állandó jó árt biztosítani első feladata az új szövetkezetnek s eme feladatának már az első évben is derekasan megfelelt. Az árak folyó évben 250 K. indultak meg s úgy látszott 3 koronán állandósul, de éppen kellő időben jelentek meg a szövetkezet kádjai s ezen vörös posztó láttára a konkurrencia egyszerre felszöktette az árakat 5, majd 6 koronára, sőt némely helyen 8-ra is; vég-eredményben a szövetkezet közel $\frac{1}{4}$ millió koronát mentett meg a termesztők javára. A szövetkezet 100.000 K. alaptőkével alakult olyképpen, hogy egy részjegy 20 K. volt, hogy kisemberek jegyezhesse, mi meg is történt.

Népmentés mindenfelé. Piacenzában legutóbb a mezőgazdasági szövetkezetek külföldi képviselői tanácskoztak és most Luzernben összeült a nemzetközi munkásvédelmi gyűlés. Mindakettőnek tevékenysége a népmentés problémájával foglalkozik, mindakettőnek törek-

vése az, hogy védje a kisémbert a kizsákmányolás ellen és biztosítsa annak boldogulását és jövőjét. A luzerni gyűlés programjába felvette, hogy szabályozza az otthoni munkát olyképpen, hogy bérmegállapító hivatalok által megállapíttatja a legkisebb bérek kimondását. Az, akinek alkalmá volt meggyőződést szerezni az otthoni munka által okozott bajokról, az izzasztó rendszerről, csak örömmel üdvözölhet minden olyan intézkedést, amely a nyomornak ezen legrettenetesebb fajtáját megszüntetni igyekszik. Az izzasztó otthoni munkának egyik káros hatása az is, hogy foglalkoztatja a család minden tagját, még a zsenge koru gyermekeket is, lehetlenné téve azoknak iskoláztatását. A minimális munkabérek, ha gondoskodnak a család fenntartásáról, a megélhetés biztosításáról, talán lehetővé teszik, hogy a jövő nemzedék a rendszeres iskolalátogatás révén nagyobb képzettségre és több tudásra tegyen szert. Mert ma, amidőn az alsóbb osztály polgári jogokra áhítozik, nagyobb szükség van, mint valaha arra, hogy az állampolgárok nem és osztálykülönbség nélkül emelkedjenek értelmi és erkölcsi tekintetben.

Nemzetközi középosztálypolitikusok tanácskozása. A nemzetközi középosztálypolitikai egyesület most tartja Bécsben az 1905. évi líegei után II-ik nemzetközi kongresszusát, melyen Európának a középosztály politikával rendszeresen foglalkozó minden állama képviselve van. Magyarországot Mailáth József gróf képviseli, ki a magyarországi mezőgazdasági és ipari hitelszervezetet fogja előadásában ismertetni. Kívüle Sztéryni József államtitkár megbízásából Szüry János dr. miniszteri tanácsos a háziiparról, Edvi Illés Aladár miniszteri osztálytanácsos a kézműipar technikai fejlesztéséről, Méhely Kálmán ipariskolai tanár pedig az ipari szövetkezeti ügyről fognak előadást tartani.

Külföldi szövetkezeti hírek.

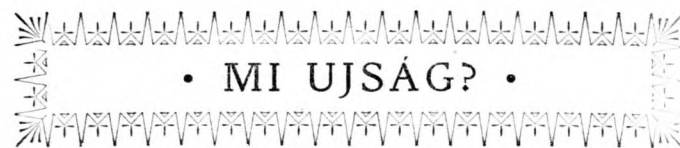
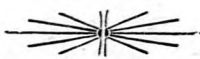
A Londonban székelő Nemzetközi Szövetkezeti Szövetség vezértitkára felhívta az összes brit szövetkezeteket, hogy támogassák. Ezideig 23 ország lépett be e szövetségbe, mely arra dolgozik, hogy minden nemzetnek szövetkezeti emberei szorosabb kapcsolatba lépjenek egymással és így mint a békének, egyetértésnek és megalégedésnek hatalmas tényezői a különféle népek közötti barátságos érintkezést is ápolják.

*

Belgiumban 18 éve áll fenn a flammok földjén egy parasztszövetség, melynek 34,499 tagja van és 1907-ben 29 millió K műtrágyát, 30 millió K abrakot és 101 ezer K értékű vetőmagot szállított tagjainak. Gépekből 70 ezer K értékű tejfeldolgozó és 150 ezer K mezőgazdasági kisgépet szállított tagjainak. Ez a flammand föld alig van akkora, mint — Csanád vármegye.

*

Skóciában a szövetkezeti központ negyedévenként tart üléseket. Most volt a 159. ilyen ülés. Az elnök jelentése szerint a forgalom a tavalyihoz képest 4·20%-kal emelkedett, a saját gyári termelésük értéke pedig 55 millió korona. Új alapítása egy fehérnemű mosógyár, melyet a technika legújabb vívmányai szerint fognak berendezni.

• MI UJSÁG? •

Rudolf királyfi.

A magyar nép még ma sem hiszi el, hogy az ő imádásig szeretett trónörököse Rudolf királyfi meghalt. Kint a falvakban és a délibábos rónán, a pásztortüzek mellett beszél még mindig a nép arról, hogy Rudolf királyfi él és levetvén királyi köntösét, magát fel nem ismertette, jár-kelel a nép között. Mondani sem kell, hogy a való igazság az, hogy a magyar nép ajkán élő legendából egy szó sem igaz, Rudolf királyfi megtért őseihez, örök álmát aluszsa a bécsi kapucinusok templomának a kriptájában. E hét óta pedig érebe öntött szobra emlékezteti a hűséges magyar népet arra, hogy a rajongásig szeretett királyfi daliás alakját már csakis az emlékezés és kegyelet érzelmeivel övezheti. Hétfőn leplezték le Rudolf királyfi szobrát Budapestnek egyik legszebb sétá útján a Stefánia-úton. A szobrot az Uránia magyar tudományos egyesület kezdése folytán a magyar nemzet filléreiből állították fel.

Áll a szobor, de kint a magyar rónaságon, a pásztortüzek mellett még nagyon sokáig fogja szőni a magyar nép legendás meséjét a magyar királyfiról, aki nem halt meg, él, a nép között jár-kelel s eljő az idő, amikor fejére fogja tenni a királyi koronát.

A király a budai várkertben. A budai királyi palota várkertjét, mely a fővárosnak egyik legszebb sétahelye, az udvar itt időzése óta elzárták a nagyközönség elől. A pompás kertben a mostani szép napos időben naponta megjelenik a király és sétálgat a gondozott utakon. Rendszerint a kora délutáni órákban, a villásreggeli után megy sétáútjára, amelyen nem kíséri senki. Fején sapkával, kurta katona-köponyegben, kezében bottal sétálgat és e közben szivarozik. Ő felsége néha pihenőt tart és ilyenkor a főváros festői panorámájában gyönyörködik, de nem egyszer szóba áll a pászitot gondozó munkásleányokkal is.

Ünnepelt vasutas Ruttkán. Ruttkáról jelentik: Fényes ünnepély közepette ülte meg egy derék vasutas, Illetskó József ruttkai kassa-oderbergi főkocsimester szolgálatba lépésének 30-ik évfordulóját f. év október hó 1-én. Nevezett tiszteletére a ruttkai kerület a vasuti vendéglő I. és II. oszt. éttermeiben 100 terítékű bankettet rendezett, melyen számosan jelen voltak úgy Ruttkai Kassa-oderberg, mint Ruttkai Máv. szolgálatmentes személyzete közül, többen nejeikkel együtt, azonkívül a szomszéd állomásokról is szép számban jelentek meg vasutasok. Az üzletvezetőség képviselőjében Dittrich Ottó felügyelő volt jelen, ami az ünnepély fényét nagy mérvben emelte. Gerber Frigyes főellenőr kerületi elnök, ruttkai kassa-oderbergi állomásfőnök a ruttkai vasutasok nevében az ünnepeltnek két értékes emléktárgyat nyújtott át s meleg szavakkal üdvözölte őt, méltatta érdemeit és mint közvetlen főnöke elismeréssel adózott hosszas szolgálataiért.

Lelkészfogadás. Sokáig emlékezetes marad az a fogadás, melyben Jászkarajenő katolikus hívei részesítették új plébánosukat, Kósa Józsefet. Már a vezsenyi állomásnál nagy közönség fogadta s hosszú kocsisor kísérte a paróchiára, melynek diadalkapuvá átalakított küszöbén ezernyi közönség előtt a kegyúr képviselőjében Kerékgyártó László dr. köszöntötte meleg szavakkal az új plébánost, aki meghatva köszönte meg a nem várt nagyszerű fogadtatást.

A király Lónyay grófnénál. Ő felsége a király hétfőn délután négy órakor meglátogatta Lónyay Stefánia grófnét és leányát Windischgraetz Erzsébet hercegnét. Ő felsége, aki magyar tábornoki egyenruhát viselt, szárnysegédének, Margutti őrnagynak kíséretében nyitott udvari kocsiban hajtatott az Angol királynő szálló elé, ahol Palkovics igazgató üdvözölte és az első emeletre kísérte. A félemeleten Windischgraetz herceg fogadta az uralkodót, az első emeleten pedig Lónyay Stefánia grófné sietett eléje. A király több mint fél óra hosszat maradt Lónyay grófné szalonjában, ahol ott volt Windischgraetz Erzsébet hercegné is. Ő felsége fölöttébe behatóan érdeklődött Lónyay grófnénak és leányának hogyléte iránt, akiknek kérdéseire kijelentette, hogy a maga egészségi állapotával teljesen meg van elégedve.

Az Árpád-otthon fölavatása. Az Országos Gyermekvédő Liga Szegeden, a város ajándékozta husz hold területen, a züllött gyermekek megmentésére magyaránny intézetet létesített és pedig a legmodernebb családi rendszerrel. A terület közepén áll az egyemeletes igazgatósági épület s körülötte helyezkednek el a magyar stílusban épített családi házak s a különféle gazdasági épületek. Egy-egy családi házban egy családfő lakik husz gyermekkel, akik egy családot alkotnak. Ennek a szép intézetnek, amelyhez fogható még a külföld sem tud fölmutatni, október 18-án lesz a megnyitó-ünnep, amelyen a belügyi kormányzat is képviseltetni fogja. Az Országos Gyermekvédő Ligának a szegedi Árpád-otthon nem az első ilyen intézete, mert a kőbányai leányinternátus, a soproni Széchényi-otthon, a rákos-keresztúri fiúnevelő-intézet szintén züllött gyermekek befogadására épült, ugyancsak hasonló rendeltetéssel vette át a Liga a belügyi kormánytól a nagyszöllősi gyermekmenedékhelyet. Mindezek között azonban a legkiválóbb az Árpád-otthon, mert valósággal egy kis gyermekfalu, a mely remélhetőleg a magyar társadalom támogatásával évről-évre fejlődni fog.

Szilágyi Dezső síremléke. Szilágyi Dezső síremlékét, amelyet Strobl Alajos szobrász mintázott, október 18-án leplezik le a kerepesi-úti temetőben. A leleplezés ünnepén képviselve lesz a kormány, a főrendiház és a képviselőház.

A spanyol király Magyarországon. A spanyol királyi pár e hó 15-én, csütörtökön meglátogatta herceg Esterházy Miklóst sopronmegyei eszterházi kastélyában. A spanyol király kívánságára hivatalos fogadás nem volt. Alfonz király és neje másfél napig időzött a történeti nevezetességű kastélyban, mely a versaillesi után a legnagyobb kastélya Európának, építkezés tekintetében pedig hasonmása a schönbrunni kastélynak. Ezt a három évszázados kastélyt a híres Esterházy nádor építtette a fertői vadászkastélya helyén. A hatalmas arányú kastélynak száznál is több szobája van, melyekből a spanyol királynak és feleségének az első emeleten tizenhat szobát rendeztek be. Herceg Esterházy Miklós fejedelmi pompával fogadta királyi vendégeit, kiknek tiszteletére nagy személyzetéből harminc embert öltöztetett fel külső szolgálatra a iraknói várban őrzött gránátosruhába, mely a múlt század elején az Esterházy hercegi család állandó testőrségének festői egyenruhája volt. A kastély pompás márványvesztibüljét remekül feldíszítették. A spanyol királyt és nejét e látogatás alkalmából Izabella főhercegné elkísérte leányaival Eszterházára.

A húszsora megrendszabályozása. Egyelőre csak vidéken s csak egyetlen városban rendszabályozták meg a húszsorasokat, de már ez az egy prece-

dens is ékesen bizonyítja, hogy mihelyt a hatóság a közönség érdekében a sarkára áll, az uzsorások meghunyászkodnak. Versecen ugyanis most nyílt meg a városházán a városi mészárszék. Noha a húskészlet nem fedte a szükségletet, a mészárosok mégis megijedtek. Eddig hallani sem akartak a húsarak leszállításáról. A városi mészárszék megnyitása folytán az eddigi húsarakat 20 százalékkal leszállították. A város a húst olyan áron méri, hogy az összes kiadásokon kívül még 15 százalék tiszta haszna van.

Az oláh bankok terjeszkedése. A nemzetiségi mozgalmak legerősebb támogatói mindenkor az oláh pénzügyesek voltak, amelyek azt a taktikát követik, hogy lehetőség szerint igyekeznek az elszigetelt magyarság birtokait megvásárolni. Az oláhok természetesen tagadják azt, mintha a birtokszerzés nemzetiségi érdekek előmozdítása szempontjából történnék s manipulációjukat inkább közgazdasági műveletnek szeretnék feltüntetni. Az erdélyrészi politikusok azonban jól tudják, hogy mit értenek ők közgazdasági művelet alatt; látják, hogy az erdélyi nemesi birtokok miként kerülnek egymás után a román bankok tulajdonába, de sajnos, nem tudják megakadályozni. Az oláh bankoknak legujabb művelete a Görgény-Sóakna fürdőtelep megvásárlása. Az oláh lapok már is hasábokat közölnek a fürdőtelepnek és a hozzátartozó birtokrésznek megvásárlásáról és ha a vásár egészben megkötve nincs is, annak véglegesítését már csak csekély formáság hátráltatja. Az oláh lapok most egy létesítendő világ-hírú oláh fürdőről írnak, mely a romániai és magyarországi oláhság állandó találkozóhelye lenne és ahol a romániai miniszterek, a liga tagjai és hazánk többi ellensége minden feltűnés nélkül háboríthatatlanul gyülekezhetnek és tanácskozhatnak.

Petőfi családja. A Petőfi-Társaság azzal a kéréssel fordult a főváros tanácsához, hogy Petőfi Sándor szüleinek és fiának a kerepesi-úti temetőben nyugvó hamvait közös sírba temesse el. A tanács kettős díszsírhelyet adományozott a nagy költő halottjai részére. Petőfi szüleinek és fiának exhumálása már a jövő héten fog megtörténni.

A dohány. Két fiatal ember társaságában sörözött július 3-án éjjel a Népszínház-utca sarkán levő Gebhardt-féle vendéglőben Siroki Ferenc, cipőfelsőrész-készítő. Beszélgetés közben megtudták, hogy nagyobb összeg pénz van nála, azért egymásra kacsintottak s tolvajnyelven az egyik oda szólott a másiknak:

— Sok a dohányja! Öreg a nóta! Ami azt jelenti, hogy sok a pénze, jó lesz tőle megszabadítani. Mikor azután eltávozott a vendéglőből, a két cinkos utána sompolygott s a Népszínház-utca 22-ik számú ház előtt földre teperték s rátérdeltek, hogy kifosszák. A megtámadott ember segítség kiáltására egy rendőr elfogta az egyik rablót, Lehoczki Frigyes szabóság személyében, akiben volt annyi tolvajbecsület, hogy cimboráját nem árulta el. Lehoczki rablás kísérletének büntetvével vádolva került most az esküdtbíró elé, aki körömszakadtáig tagadta, hogy Sirokit meg akarta volna rabolni. Azzal a mesével állott elő, hogy részeg fővel összeveszték az utcán s verekezés közben kiabálta azt Siroki, hogy: Rablók, segítség! Hogy ki volt a társa, azt nem tudja, mert akkor este ismerkedett meg vele. Az esküdtbíró Lehoczki Frigyes egy évi és kilenc hónapi börtönre ítélte, aki semmiségi panaszt jelentett be.

Megölte egy kutya miatt. Németh András nagybaráthgyi napszámos egy kutya miatt agyonütötte Kiss Jenő nagybaráti fiatalembert. Négy nappal ezelőtt történt, hogy Kisst Nagybaráthgyen az utcán menet egy

kutya meg akarta harapni. Kiss követ ragadott, a kutyát egy ködöbással elkergette és tovább ment. Néhány perc múlva egy erős ütéstől eszméletlenül összeesett. A támadó a kutya gazdája, Németh András napszámos volt, utána lopódzott Kissnek és egy fadoronggal fejbe-vágta. Kist behozták a győri közkórházba, hol rövid szenvedés után meghalt. Németh Andrást a ménfői csendőrök az éjjel letartóztatták és beszállították a győri fogházba.

Szétlocolt tüntetők. Szerdán este szociálista zavargás volt Nagyváradon. A szociálisták gyűlést tartottak, a melyen Esztergályos Sándor budapesti kiküldött tüzelt a pluralitás ellen. Estére tüntető körmenet volt bejelentve, de a rendőrség nem vette tudomásul a bejelentést. A szociálisták mégis nagy zajjal a színház elé mentek, ahol a rendőrség szétoszlásra szólította föl őket. A tüntetők nem engedelmeskedtek, mire a rendőrség megkergette őket. A lármázók bevették az ablakokat, míg végre a Szent László-térről tűzoltó-fecskendőkkel hatalmas vízugarakat becsátott a rendőrség a sokaságra, amely erre szétiutott.

A Morva-folyó szabályozása. Végre hosszú vajudó tárgyalások után megindították a határszéli folyó szabályozási munkálatait. Ezek a munkák 16 évi turnus alatt fognak befejezteni. A Morva-folyó szabályozása azért vajudott olyan sokáig, mert az osztrák kormány-nal meg kellett egyezni a viselendő költségek össze-gére, nemkülönben arra, hogy a munkálatokat milyen sorrendben s milyen módon indítják meg és folytatják. Már tavaly úgy volt, hogy a Morva-folyón végzendő munkálatok megindulnak, az osztrák belügyminiszter azonban a munka sorrendjére és kivételére vonatkozó megállapodásokhoz oly időben járult, hogy a munkálatokat csak ebben az évben lehetett megindítani. Az osztrák kormány-nal történt megállapodások szerint a munkálatok Dévénytől alulról fölfelé haladó irányban, mindkét, tehát osztrák és magyar parton fognak meg-indulni s azon szakaszon, amely határt képez Magyar-és Morvaország között, a munkálatok Szokolcától lefelé haladó irányban fognak eszközöltetni. A tizenhat eszten-deig tartó mederrendezés kilencmillióháromszázezer koronába fog kerülni, melyből Ausztria négymillióhét-százezer, Magyarország pedig négymillióhatszázézer koronát költ el. Mindkét állam területén biztosították az érdekelteknek, hogy a mederrendezési munkák elő-haladásához képest a Morva nagy vizei által előntött ártereket törvényszerű eljárás útján árvédelmi töltésekkel mentesíthessék.

Változás az irodai és raktári hivatalos órák-ban a MÁV.-nál. A Magyar Királyi Államvasutak igazgatóságától nyert értesítés szerint az irodai és rak-tári hivatalos órákban Budapest-dunaparti teherpálya-udvar, Budapest nyugati pályaudvar, Budapest-Lipót-város és Budapest-Józsefváros állomásokon a kereskede-lemügyi m. kir. miniszter úrnak folyó évi augusztus hó 21-én 39,278/III. szám alatt kelt rendelete alapján folyó évi november hó 1-től kezdve a következő vál-tozások lépnek érvénybe: 1. Szent István király nap-ján, továbbá vásár- és ünnepnapokon iroda és raktári hivatalos órák délelőtt 8 órától 11 óráig tartanak csak gyorsárúk feladására és kiszolgáltatására. 2. Országos vásárok alkalmával vasárnap és ünnepnapokon reggel 8 órától 11 óráig vannak irodai és raktári órák, úgy gyors, mint a teherárúk felvételére és kiadására. Egye-bekben a hivatalos órákra vonatkozó és az érdekelt budapesti állomásainkon kifüggesztett hirdetményben foglaltak mérvadók. Budapest, 1908. évi október hó 6-án. Az igazgatóság.

• GAZDASÁGI DOLGOK •

Az aranka terjedési módjai.

Ha valaki az aranka ellen sikerrel akar védekezni, vagy ha azt gazdaságából lehető gyorsan ki akarja irtani, tisztában kell lenni annak terjedési módjaival. Legtöbb gazda főleg a kisbirtokososztályban nincsen tisztában azzal, hogy a tábla elarankásodásának mily sok eshetősége van. A mindennapi eset, hogy a vető-magot hibáztatják s ha a heretábla elarankásodik, szid-ják a magkereskedőt vagy a magvizsgáló állomást, mely azt esetleg ólomzárta.

Nem akarok a lelkiismeretlen, haszonleső kereskedők pártjára állani, de állíthatom, hogy a heretábla elaran-kásodásának oka számtalan esetben a gazda tudatlan-sága vagy hanyagsága, mert az aranka terjedésének, mint azt alább látni fogjuk, a vetőmag útján való ter-jedés csak egyik módja, bár a leggyakoribb és leg-veszedelmesebb.

A vetőmagot a gazda vagy maga termeli vagy vásá-rolja. A saját termelésű mag, ha a táblán arankafoltok mutatkoztak, legtöbbször arankás, csak ott arankamen-tes, hol az arankát a szántóföldön alaposan irtják s a vetőmagot vetés előtt gondosan tisztítják, arankamen-tesítik. De hol teszik ezt? Száz gazdaság közül egy helyen. Ha a tábla arankamentesítése nem történt ala-posan, úgy biztosra vehető, hogy a mag arankás; még ha arankamentesítő gépeken le is eresztik, kivételszamba megy az így nyert arankamentes mag, mert az aranka-mentesítés nemcsak különös gondot, de szakértelmet is igényel; az illatos aranka magja nagyszemű volta miatt a heréből meg egyáltalán ki sem tisztítható.

A kereskedelemben vásárolt mag nagyobbrészt aran-kás, különösen a vidéki piacokon és zugmagkereske-désekben elárusított heremagvak szemetesek és pisz-kosak. A vidéki piacokon előforduló literezés és az említett zugmagkereskedők nyereszkedési vágya az aranka terjedésének a leghathatósabb előmozdítója.

Akár saját termelésű, akár vásárolt magot vet a gazda, győződjön meg előbb annak arankamentes volt-áról olyformán, hogy vizsgálta meg azt valamely magvizsgáló állomáson, hol a vizsgálatot részére díj-mentesen eszközlik. Ez természetesen nehezen megy a kisgazdáknál, ők nem ismerik a magvizsgáló állomások létezését, kevés, egy pár kiló vagy liter magot vásárol-nak s abból még az esetben sem szívesen adnak ki 200—300 grammot a megvizsgáltatás céljára, ha aranka-tartalomra gyanús is előtűik. A vásárlást az utolsó pillanatra hagyják, midőn a vetés ideje bekövetkezett. Ez nagyobb gazdaságokban is előfordul. A vásárolt magot elvetik, mielőtt meggyőződnének annak arankás vagy arankamentes voltáról; ha a tábla arankás lesz, kapkodnak fűhöz-fához, perelnek, természetesen hiába.

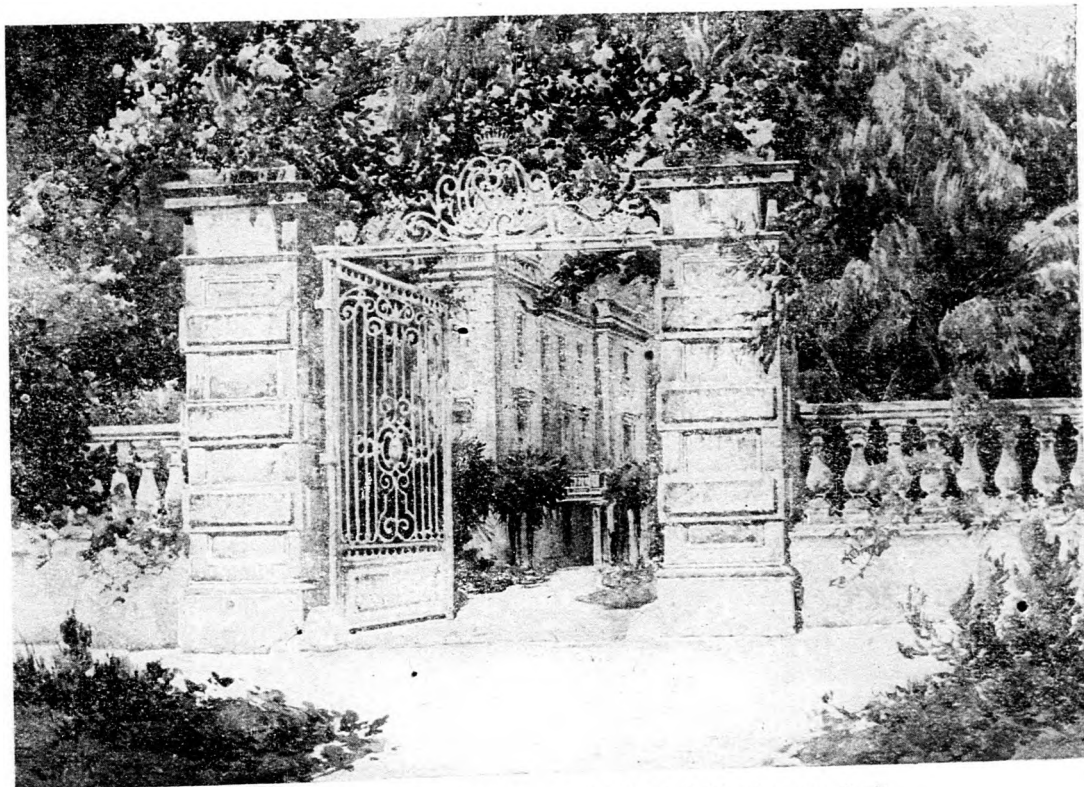
Nagyon üdvös lenne a vidéki hetipiacokon forga-lomba hozott heremagvak szigorú ellenőrzése, ezzel igen nagy szolgálatot tennének a hatóságok a szolid heremagkereskedelemnek s ezzel együtt az aranka ellen való védekezés sikerének.

A nagyarankának gyors elterjedését a lelkiismeret-len, haszonleső kereskedelem idézte elő.

Az aranka terjedésének többi módjai inkább helyi jelentőségűek s a gazdák nemtörődömségéből erednek. Így egyes gazdaságok nagymérvű elarankásodását a vetőmagon kívül még a trágya is előidézheti. Ez igen

A fővárosi kastély.

A mentonai Louvre-kastély, ahol Károlyi Sándor meghalt.

gyakori eset oly vidékeken, hol sok heremagot termelnek s az aranka ellen való védekezésre nem gondolnak. Heremagcséplés után a herepolyvát feletetik, a géprostaaljat a trágyatelepre hordják fel, honnan az bizonyos idő múlva a trágyával kikerül a szántóföldre s a talajt fertőzi. Ezt a hibát a kisgazdák általánosan elkövetik, akik nem tudják, hogy az aranka magja hónapokon keresztül megtartja csiraképességét még a trágyatelepen is.

Rétek elarankásításához hozzájárul a herepolyvának, szénamurvának a kiszórása.

Herecsépléskor az amúgy is csekély értékű rostaalj mindig megsemmisítendő, a polyva csak azon esetben etethető meg vagy hordható fel a trágyára, ha a tábla, honnan az származik, arankamentes volt. Az aranka magja még azon esetben is megtartja csirázóképességét, ha az állatok bélcsatornáján átment.

(Folyt. köv.)

Szeszmosléketetés fejőstehenekkel.

A szeszmoslék jó tejtakarmány s ha a tejkereskedők vonakodnak a moslékon tartott tehének tejét elfogadni, annak nem az az oka, mintha a moslék mellékízűvé vagy higabbá tenné a tejet, hanem mert abban az istállóban, melyben sok moslékot etetnek, nagyon nehéz a tisztaságot annyira megőrizni, hogy a tej ne szenvedjen, vagy más szavakkal: a tej semmi veszélynek néz elébbe, mikor kifejik s ez a veszély addig tart, míg az istállóból ki nem viszik. Ugyanis bő mosléketetéskor híg ganajt távolítanak el a tehének s miután nálunk nem szokásosak a rövid álláshelyű hollandi lehenistállók, melyek valamennyi istállórendszer között fejjobbán őrzik meg a tisztaságot s miután a tehének aarkát sem szoktuk hollandi módon felkötni, lehetetlen azt megakadályozni, hogy a tőgy s a farkbojt be ne mocskolódjék s ha fejés előtt megtisztítjuk s esetleg elosszuk is a tőgyet, de ennek nincs az a hatása, mintha jékjétől fogva tiszta marad a tehén; már pedig a mosléktól származó ganaj nagyobb mennyiségben jut a tejből s tulajdonságainál fogva hátrányosabban is hat rá (könnyebben oldódik s bűzősebb), mintha szokásosabb takarmányokat etetünk. Hasonló ellenszenvvel találkozunk itt a tejkereskedők részéről, mint aminővel a besavanyított takarmány iránt viseltetnek, mely szintén csak hashajtó s az istálló levegőt elbűzősítő hatása által hat a tejből károsan, mihelyt nagyobb mennyiségben etetjük s ha kétszeres figyelmet nem fordítunk a tisztaságra. Evvel azonban nem akarjuk a fejősteheneknél a mosléketetést ellenezni s csak a túlzott etetést kifogásoljuk. Kis mértékben etetve a moslékot, a tisztaságra kellően ügyelve, veszedelem nélkül etethető tehát a moslék.

M—K.

VEGYESEK.

Példa a baromfi jövedelmezőségére. Egy közönséges fajtájú baromfiakat tartó tiroli tenyésztő közli, hogy 80 sajáttenyésztésű tyukja egy év alatt 11.310 tojást és 100 csibét adott. A legtöbb 195, a legkevesebb 50 tojás volt. Bevett állatért és tojásért 870 koronát, kiadott eleségre 670 koronát, kitétt tehát a jövedelem (egyéb kiadásoktól eltekintve) 160 koronát dr.-kint tehát 2 koronát. Mint mondja, nagy város közelében, hol tojás és csibe keresettebb, jobban fizetett s piacra állítása kevesebb költséget okozó, bizonyára még nagyobb jövedelemre is lehet számítani.

A fa gyümölcs hozamára igen előnyös befolyást gyakorol a foszforsavas trágyázás, mint azt számos megfigyelés bizonyítja. A szerrel lehetséges ugyanis a gyümölcs hozó bimbók fejlődését elősegíteni s a galytermők egy részét is gyümölcs termővé alakítani. Mint-hogy pedig körülbelül szeptemberben a hozó bimbók a jövő évi termésre kiképződnek, indokolt lehetöleg e hónapban adni a foszforsavas trágyát a fának. Természetesen minél több oldékony foszfort tartalmaz az igénybe vett trágya, annál biztosabb és előnyösebb a mondott célra. A superfoszfát és Thomas-liszt pl. mindjárt vízbe elkeverve s a gyepl alá a fa gyökérzetének egész területére locsolva, igen jónak bizonyult. Ha a keverékben még káliumsót is felold az ember, annál biztosabb a jó siker.

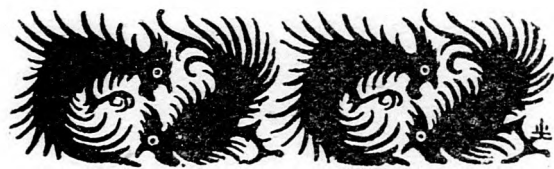
Burgonyaszár mint takarmány. A burgonyaszárát csak akkor szabad lekaszálni, ha vagy sárgulni kezd, vagy ha az ősz előrehaladottsága a gumók kiszéledését javalja, mert melegebb időben folyton gyarapítja a szár a gumókat. Miután azonban ily későn már nehezen szárítható a burgonyaszár, besavanyítás vagy zsombolyázás által szokták télre eltenni, ami vagy egymagában, vagy más zöldtakarmánnyal rétegezve, a szokásos módon történik. Ebből a takarmányból mintegy 10 kg.-ot kaphat a kifejlődött marha naponta, míg ellenben a friss burgonyaszár sokkal csekélyebb mennyiségben vagy egyáltalán nem etethető. A korán érő burgonyafajták szárát juhok által lelegettetik vagy szárítás által konzerválják, vagy barna szénát készítenek belőle.

Cukorrépa levél hashajtó hatása. A cukorrépa levél hashajtó hatása nagy víz és sóskasavtartalmától származik, amihez még a föld is járul, mely a levélhez van tapadva. Ezért lehetőleg úgy kell a cukorrépat szedni, hogy minél kevesebb föld tapadjon a levélhez, ha pedig mégis nagyon földes lenne, akkor tisztítsuk meg házi rostával vagy tengelye körül forgatható lécdobbal. Nagyon hatásosnak bizonyult továbbá a precipitált mészs is, melyből mintegy 30 gr. hintendő a fejésként s naponta etetendő répa levélre, mely esetben 60 kg., sőt több leveles cukorrépa fejet is fogyaszthat a tehén anélkül, hogy hasmenést kapjon tőle.

A fagyöngy mint takarmány. A takarmányszükség jelen idején valósággal kapkodni vagyunk kénytelenek mindenhez, ami egyáltalán feletethető.

Még 1906-ban olvastam, hogy a fagyöngy, fáink e kellemetlen növényi élősködője, tejelő tehéneknek, juhoknak, kecskéknél előnyösen adható és pedig tehéneknek naponta fel 6 kg.-ig is, anélkül, hogy annak valamely hátrányos hatásától félni lehetne. Feletethető pedig e növény mindenestől: tövestől, szárástól, galyastól, levelestől és gyümölcsöstől együtt.

Mindenesetre egyéb takarmány kíséretében adandó mint ilyen pótlék a szükségben, a lombcsénával együtt jó szolgálatot tehet. Érdemes megpróbálni már azért is, mert irtásával fáinknak is használunk. Mo.

Ujpesti kórház.

Istvánbeli templom és intézet.

A „Clarisseum” bejárata.

Károlyi Sándor alkotásai.

A „Károlyi Emléklapok”-ból.

Hitelszövetkezeti központok.

Az emlékezetes 1885-iki nemzetközi gazdakongresszus megállapítván a szövetkezeti szervezkedés alapelveit, Károlyi Sándor legelsőben az országnak helyzeténél és hagyományainál fogva első vármegyéjében, Pest megyében bontotta ki a szövetkezés zászlóját. Bevitte azt

szerte megindult az agitáció a hitelszövetkezet érdekében. Mennyi kishitűség, mennyi tudatlanság és bizalmatlanság állott a siker útjában, arról legendákat mesélnek a munka szemtanúi. Károlyi Sándor gróf — akkor már 55 éves, tiszteletreméltó korban — és többen, akiket a vezér példája megragadott: föláldozva nyugal-

Az Eszterházy-utcai Károlyi-palota.

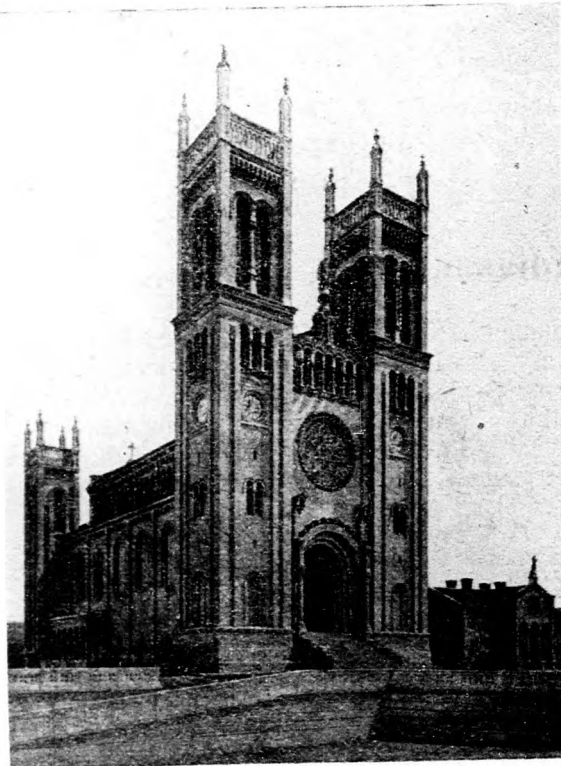
a vármegye székházába és nagy tekintélyével és lelkesedésének erejével elhatározó lépésre ragadta a vármegye urait. Pest vármegye 1886 július hó 12-iki közgyűlésén 40 ezer forintot szavazott meg a megyei hitelszövetkezetek részére és letárgyalta azok alapszabályainak tervezetét. Nyomban ezután értekezletet hívott össze Károlyi Sándor gróf, amelyen már ott látjuk évtizedeken át hűséges munkatársait: Hajós Józsefet, György Endrét, Förster Aurélt és Bernát Istvánt, jóformán mindazokat, akik akkoriban a megyei gazdaközönség vezérkarát alkották. Az értekezlet megállapította a szervezkedés módját és a jelenlevők a megalakítandó Pest-megyei Központi Hitelszövetkezet részére mindjárt 170 alapítványi üzletrészt jegyeztek 17.000 frt. értékben.

Az első eredményü lépés megtörténte után megye-

mukat, a vagyon által nyújtott kényelmet és csendet, bejárták Pest megye falvait és hirdettek egy eszmét, amelyet még ma is — huszonkét évvel később és dúszaradás után — csak kevesen fognak föl és értenek meg a maga teljességében.

Győzött a vezér kitartása és bizalma! 1886 december 19-én megalakult a „Pest-Pilis-Solt-Kiskunmegyei Hitelszövetkezet” 200 ezer forint alaptőkével abból a célból, hogy a megyében hitelszövetkezeteket létesítsen s azokat hitellel és felügyelettel lássa el. Az első igazgatóság elnökekül Károlyi Sándor grófot választotta meg. Ettől az időtől kezdve tizenkét éven át, 1899-ig vagyis a mai Országos Központi Hitelszövetkezet megalakulásáig Károlyi Sándor maradt a magyar hitelszövetkezeti szervezet látható feje.

És azután tizenkét esztendő alatt nem történhetett semmi fontosabb elhatározás a hitelszövetkezetek életében az ő közvetlen közreműködése nélkül. Pedig e tizenkét év alatt sok minden történt s a legfőbb az: hogy szövetkezeti közvélemény keletkezett.

A főthi templom.

A szövetkezeti mozgalom hullámai csakhamar átsap- tak elsősorban Zemplén, Torontál és Zala vármegyék területére. A Pestmegyei Hitelszövetkezet keretei szűk- nek bizonyultak.

Természetszerűleg fölmerült tehát az a gondolat, hogy a fővárosi központ működését ki kell terjeszteni az egész országra. Így kívánta ezt az egységes fejlődés és a szövetkezetek érdeke. Nagy föladat állott a pest- megyei központ vezetői előtt. De az az erély, amely a mozgalom kezdetén legyűrte az akadályokat, nem lankadt el, sőt az elért sikerektől megacélosodott. 1894-ben a pestmegyei központ, a Pesti Hazai Első Takarékpénztár támogatásával alakult országossá, fölvette a „Hazai Szövetkezetek Központi Hitelintézete mint Szövetkezet” címet és Károlyi Sándor gróf elnökle- te alatt átvette a hitelszövetkezeti mozgalom irányítását és ellenőrzését. Ez a központ rövid, de eredményekben gazdag pályát futott be.

Működésének hatása alatt 1893-tól 1898-ig 79-ről 465-re emelkedett a hitelszövetkezetek száma, amelyek- ben immár több mint százezer kisember kereste boldo- gulását. A hazai központ utolsó évében e szövetkezetek majdnem 7 millió korona saját tőkével rendelkeztek; az általuk kiadott kölcsönök összege megközelítette a 27 millió koronát.

E rideg — bár sokatmondó — számok nem fejezik ki eléggé Károlyi Sándorék munkáját. A szervezkedés- ben rejlő erő valódi hatalmát s a vezetőférfiak tev- kenységének igazi becsét az a körülmény mutatja vilá- gosan, hogy 1898-ban végre megmozdult a törvény- hozás, amely 12 éven át lanyhán, sőt némely tekintet- ben ellenségesen viselkedett a hitelszövetkezeti törek- vésekkel szemben. Korszakot jelentő esemény volt az a valódi szövetkezeti emberek előtt.

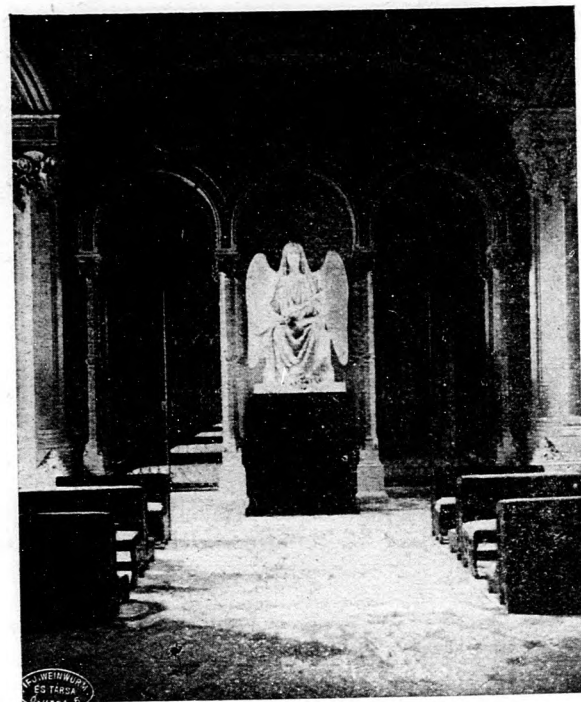
Az 1898: XXIII. t.-cikk végre megalkotta az Országos Központi Hitelszövetkezetet s ezzel a hitelszövet- kezeti szervezkedés számára törvényes alapot és sok tekintetben kedvezményes helyzetet teremtett.

Sajnos, az akkori szerencsétlen politikai viszonyok lehetetlenné tették, hogy az új intézmény elnöki székébe az arra leghivatottabb, a kezdeményező és alapító Károlyi Sándor gróf ülhesen, sőt már a törvény meg- alkotásánál sem engedtek neki döntő szerepet. Ez azonban mitem von le annak a történeti ténynek a dicsőségéből, hogy a mai Országos Központi Hitel- szövetkezet létezését főképpen Károlyi Sándornak köszön- hetjük.

A Magyar Gazdaszövetség.

A Magyar Gazdaszövetség a magyar gazdák erkölcsi és anyagi érdekeinek védelmére alakult gazdaság- politikai szervezet, amelynek létrejöttében és kifejlesz- tésében legtöbb érdeme gróf Károlyi Sándornak volt. A Magyar Gazdaszövetség megalakulására legközvet- lelenebb befolyást az gyakorolta, hogy az akkori kor- mány gróf Dessewffy Aurélt kibuktatta az Országos Magyar Gazdasági Egyesület elnöki székéből s ezzel a magyar gazdaérdekek eme egyedüli mentsvárában is magához akarta kaparítani a hatalmat. Több mint ezer független gazda sereglett akkor az ország főváro- sába, akik nagy diadallal helyezték vissza gróf Dessewffy Aurélt az elnöki tisztségbe s ezen független gazdák gyűléséből sarjadzott ki a Magyar Gazdaszövetség, amelynek megalakulása után nyomban Károlyi Sándor gróf lett az elnök. Az elnök neve és egyénisége egy- úttal programja is lett a Magyar Gazdaszövetségnek.

Rendes évi közgyűlését mindig az ország más és más helyén tartja a szövetség. Ezen gyűlések hova- tovább nélkülözhetlenek a társadalmi és gazdasági kérdések tisztázásához. Évről-évre szociális előadásokat rendez a Gazdaszövetség, amelyen a főiskolai ifjúságot és a nép vezetésére hivatott más egyéneket tanítja

A Károlyi-család sírboltja.

meg az alkotó társadalmi munka ismereteire. A gazda- szövetség tett a legtöbbet a magyarországi szövetkezetek szaporodása érdekében. Ujabban a szövetség a birtok- bíráló szövetkezetek alapítását tűzte ki feladatául. Vezeti

az amerikai visszavándorlási mozgalmat. Evről-évre számos, népies nyelven megírt füzetet és könyvet oszt ki a falusi nép körében, hogy megtanítsa a népet a helyes gazdálkodásra és a saját sorsával való törődésre.

A „Hangya“, a Magyar Gazdaszövetség Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezete.

Gróf Károlyi Sándornak egyik legjelentősebb és élte végéig legdedélgettebb alkotása a „Hangya“, Szövetkezeti Központ. Ennek az intézménynek a célja fogyasztási szövetkezetek szervezése s azoknak jöminőségű és olcsó árucikkkel való ellátása.

A „Hangya“ megalapítása előtt mértéktelenül nagy volt az árúzsora, főleg a hatóságoktól, a társadalmi mozgalmaktól távol fekvő kicsiny falvakban. A falu szatócsa — egyszersmind korcsmárosa is — tetszés szerint diktálta az árakat, hitelezett mérték nélkül, egész addig, amíg az adósságra ráment a népiának háza, földje. Ennek a veszedelmes állapotnak megszüntetésére törekzenek a „Hangya“ kötelékébe tartozó szövetkezetek. A „Hangya“ alakuló gyűlése 1898 január 23-án volt. Alapítói 17.000 K. értékű üzletrészt jegyeztek, amit Károlyi Sándor gróf 50.000 koronára egészített ki. A „Hangya“ igazgatóságának elnökévé magát gróf Károlyi Sándort választották meg. Az első évben 17 szövetkezet alakult és a másfél év üzleti forgalma kezdetben mindössze 500.000 koronára rugott. 1900-ban gróf Károlyi Sándor újabb 200.000 korona értékű üzletrészt jegyzett a „Hangya“-nál. 1903-ban pedig 270.000 koronát. Ezzel tette lehetővé, hogy a „Hangya“ a székesfővárosban nagyszabású áruházat építhetett. Az új áruház 1906 július hóban lett kész, gróf Károlyi Sándor azonban az áruház felépülését már nem érthette meg. Amíg élt azonban, a legnagyobb úgyszeretettel s fáradozást nem kímélve vezette, fejlesztette a „Hangya“-t, amelynek az alapítókéje azóta elérte az 1,350.000 koronát. Tartalékalapja körülbelül 100.000 korona. Ma már a kötelékébe tartozó szövetkezetek száma meghaladja a 800-at, az utolsó év áruforgalma pedig a 13 millió koronát. Ezen óriási forgalom lebonyolítására nagy segítségére vannak a „Hangya“-nak a vidéki nagyobb gócpontokon felállított fiók-központok. Ilyen kettő van. Az egyik Nagyenyeden s ennek vezetése alá az erdélyrészi szövetkezetek tartoznak. A másik központi áruházt a folyó év tavaszán nyitották meg Nagyszombatban s ennek felügyelete alá mintegy 90 vágmenti szövetkezet tartozik. Tízéves fennállása alatt a „Hangya“ Európa nagy szövetkezetei sorában a hatodik helyre küzdötte fel magát.

A „Hangya“ működésén mindenhol meglátszik gróf Károlyi Sándor emberbaráti és felvilágosodott eszméinek a nyoma. A „Hangya“ kötelékébe tartozó szövetkezetek a téli időben ismeretterjesztő és gazdasági felolvasásokat, háziipari tanfolyamokat rendeznek, bevételeik egy részét emberbaráti és közművelődési célokra fordítják. Van olyan szövetkezete a „Hangya“-nak, amely kórházat, van olyan, amely iskolát tart fenn, van olyan, amely járdát építtetett a község részére. Rendkívül sokat tesznek a szövetkezetek a pálinkaívás meggátlására s az a körülmény, hogy a legtöbb községben a fogyasztási szövetkezet átveszi tagjaitól a mezőgazdasági termékeket értékesítés végett, a népjólét megteremtésének hovatovább nélkülözhetlen eszközévé teszi a fogyasztási szövetkezeteket.

Magyar Gazdák Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezete, most Magyar Gazdák Értékesítő Szövetkezete. 1897-ben a budapesti vásárcsarnokok elkészültével alakult meg ez a szervezet a Magyar Gazdák Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezete címén. A székesfőváros a szövetkezetet

bízta meg a vásárcsarnokokban szervezett egyik hatósági közvetítői tisztséggel. Első elnökévé gróf Dessewffy Aurélt választották meg.

Rákövetkező esztendőben gróf Károlyi Sándor vette kezébe ennek a szövetkezetnek az ügyét is. Elsősorban nagyobb mennyiségű üzletrészt jegyzett, majd elfogadta a szövetkezet elnöki tisztségére való megválasztását. Ettől az időtől kezdett nagyobb forgalmat csinálni a szövetkezet. Utóbb Károlyi Sándor volt az, aki a földművelésügyi minisztert rábirta, hogy a szövetkezet talpraállítása érdekében nagyobb összegű államsegélyvel támogassa a magyar gazdák e vállalkozását.

Mintegy négy évvel ezelőtt karolta fel a szövetkezet a borértékesítést. Borforgalma évről-évre emelkedőben van. Budafoki borpincéi állami ellenőrzés alatt állanak. Megbízhatósága tehát minden kétségen kívül áll. Nagy érdeme van továbbá a szövetkezetnek e székelyföldi népsegítő munkában is. A székelyföld egyes pontjain kirendeltségeket szervezett, amelyek egyrészt összegyűjtik a Székely kisgazdák gyümölcs és egyéb mezőgazdasági termékeit, másrészt ellátják a tagokat az ok-szerű gazdálkodáshoz szükséges kipróbált, jöminőségű gazdasági gépekkel, eszközökkel, vetőmagokkal stb.

APRÓSÁGOK.

Kossuth Ferenc, mint honvédhadnagy. A negyvennyolcas honvédegyesületek országos bizottságának minapi ülésén érdekes dolgot elevenítettek föl a szabadságharcból. Az ülésen ugyanis Bellaágh Imre volt negyvennyolcas honvédtiszt az indítványozta, hogy Kossuth Ferenc kereskedelmi minisztert válasszák meg a középponti választmány tiszteleti tagjává. Az indítvány kapcsán Maszák Hugó, mint élőtanú elmondotta, hogy Kossuth Ferenc szintén a nagy idők honvédei közé tartozik, mert vadász-hadnagy volt. 1849-ben — mondta Maszák Hugó — az ormai első vadászrezred zászlaját szenteltük föl Debrecenben. A zászlóánya Kossuth Lajosné volt. Délben a Fehér-lóban nagy ebéd volt, a melyre mindnyájan meg voltunk hiva és amelyen ott volt a Kossuth-család is. Ebéd közben meglepetést keltett, mikor a kis nyolcéves Kossuth Ferencet fölállították az asztalra — vadonatúj vadász-hadnagy ruha volt rajta — a kabátján ott volt a hadnagy szalag — és lelkes, gyújtó beszédet intézett a jelen-voltakhoz. A bizottság azután Kossuth Ferencet egyhangú lelkesedéssel megválasztotta a középponti választmány tiszteleti tagjává.

Szédelgés a háborús hírrel. Mint Szegedről jelentik, a környéken egy furfangos szélhámos ütötte föl tanyáját. A minap egy katonás szavú ember azzal állított be Vetró János mórahalmai gazda tanyájára, hogy a hadügyminiszter a gazda legényfiat berendelte zászló alá, mert kiütött a háboru. A gazda megijedt és kérlelni kezdte a miniszter kiküldöttét, hogy mentse föl fiait a hadiszolgálat alól. Hosszas tárgyalás után az idegen száz pengőért írást állított ki, hogy a Vetrófiúk nem kötelesek hadba vonulni. A furfangos csaló ugyanilyen módon több vagyonos gazdát is rászedett és nagy összeg pénzt harácsolt össze. Egy Molnár Ferenc nevű gazda a városba ment pénzért, hogy a katonaváltságot megfizethesse s ezen a réven kitudódott a dolog. A hatóság intézkedett, hogy a szélhámóst kézrekerítsék.

A rizspor és pirosító története. A rizspor, a női világnak ez a nélkülözhetetlen fényűző cikke, Olaszországból indult világkörüli útjára. Természetesen legelőször Franciaországban nyert polgárjogot, ahol III. Henrik idejében nemcsak a felső körök porozták be hajukat és festették arcukat, hanem az alsó néposztály is. A különbség csak az volt, hogy a gazdagok arany-, ezüst- vagy színes port használtak, a szegények ellenben a legolcsóbb rizs- vagy faport. IV. Henrik már fiatal korában is használta a rizsport és élete végéig állandóan fehéresszürkére beporozott hajjal járt. Hialála után a haj beporzásának a divatja kissé alábbhanyatlott, de XIV. Lajos idejében újból elterjedt és csak a tizennyolcadik század vége felé szűnt meg végleg. Ellentétben a rizsporral, amelyiket csak három század óta ismernek, a pirosító már a legrégebbi időkben is ismeretes volt. Az egyiptomi nők már széltiben használták és a görög és római előkelő nők öltöző-asztaláról szintén nem hiányzott. Legnagyobb elterjedést a 18. században nyert, amikor az előkelő körökben az arcfesték használata ugyyszólván kötelezővé vált. Igen jellemző erre a korra nézve a spanyol Mária Teréziának az esete, aki irtózott minden arcfestéktől. A hercegnő 1745. évben Párisba utazott, hogy ott a dauphin feleségévé legyen. Utközben megütközve vették észre az elébe utazott francia főurak, hogy a hercegnő — nem festi magát. És hiába volt minden rábeszélésük, a hercegnő megmaradt régi szokása mellett és nem kendőzte magát. A helyzet válságos volt. Futárt küldtek Versaillesba, hogy az udvarnál jelentést tegyen és tanácsot kérjen. Az udvarban is rögtön tisztában voltak azzal, hogy a menyasszony nem jelenhetik meg vőlegénye előtt olyan halvány arccal és azért elébe küldték Richelieu herceget, a híres diplomatát, hogy valami úton-módon bírja rá a hercegnőt szándéka megváltoztatására. Richelieu, nem tudni hogyan, de fényesen felelt meg feladatának, mert az akaratos hercegnő magába szállt — és kifestette az arcát. Manapság hölgyeink már kevésbé festik magukat, hanem annál inkább használják a különféle arcporokat, mert az apróbb szépség hibák diszkrét eltüntetésére még mindig ezek a legalkalmasabbak.

Élelmi cikkek nagybani árai a központi vásárcsarnokban.

Magyar Gazdák Értékesítő Szövetkezete jelentése 1908 október 14.

Budapesti Központi Vásárcsarnok árai.

Husneműek: marhahus 1'20—1'40 K., helybeli borjúhús 1'30—1'36 K., sertéshús 1'12—1'16 K., szalonna füstölt 1'36—1'44 K., szalonna, olvasztani való 1'26—1'28 K., hárj 1'40—1'44 K., sertésszír 1'44—1'48 K. — **Füstölthús:** (vidéki) kg.-ja 1'40—1'60 K., hazai sonka 1'60—2'—K. szalámi 3'20—4'—K.

Baromfifélék: ————— K., rántani való csirke 1'20—1'60 K., sütni való csirke 2'—2'80 K., kacsza, hizott 4'—5'—K., lud, hizott 10'—14'—K., pulyka, hizott ————— K. páronkint. Vágott hizott liba 1'20—1'52 K., vágott hizott kappan, kacsza és pulyka 1'80—2'60 K. kg.-ként.

Budapesti piaci árak.

Gabona. (Árak métermázsánként értendők). Buza 20'60—24'80 K. Rozs 19'30 K-tól 19'40 K-ig. Árpa 15'80 K-tól 15'90 K-ig, jobb minőségű K-tól — K-ig. Zab 16'90—16'30 K. Tengeri 13'40—16'65 K.

Teavaj: (centrifugált) 1'90—2'10 K., főzővaj 1'40—1'50 K. kg.-ként. Tehénturó kg.-ja 16—20 fillér.

Tojás: bácskai 90'—94'—K., erdélyi apróbb áru ——— K. ládánként (1440 db). Apadt ——— K., meszes ——— K.

Zöldségfélék: Burgonya (vagonárú) sárga 5'60—6'20 K., rózsa új 5'—6'—K., 100 mm.-ként. Hagyma 50 kg.-os zsákokban zsákkal együtt ——— K., mm.ként.

Liszt ára 100 kg.-ként.

Sz.	0	1	2	3	4	5	6	7	
K.	34'—	33'40	32'80	32'—	31'40	31'—	30'—	27'60	—

Takarmányvásár. Réti széna 8'—10'—, muhar 8'40—10'—, zsup-szalma 6'40—6'60, alomszalma 6'—6'—K.

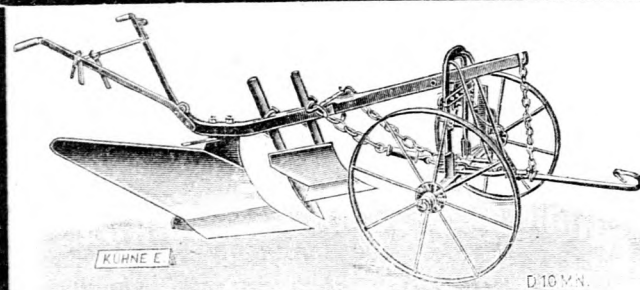
A „FÜGGETLEN UJSÁG“ szerkesztésére felügyel:

zsitvabesenyői Rubinek Gyula,

az Országos Magyar Gazdasági Egyesület igazgatója.

A „FÜGGETLEN UJSÁG“-ban **megjelent képek lemezeit (kliséket) olcsón kölcsön adja, esetleg eladja** a „FÜGGETLEN UJSÁG“ kiadóhivatala, BUDAPEST, IX. KERÜLET, ÜLLŐI-UT 25. SZÁM.

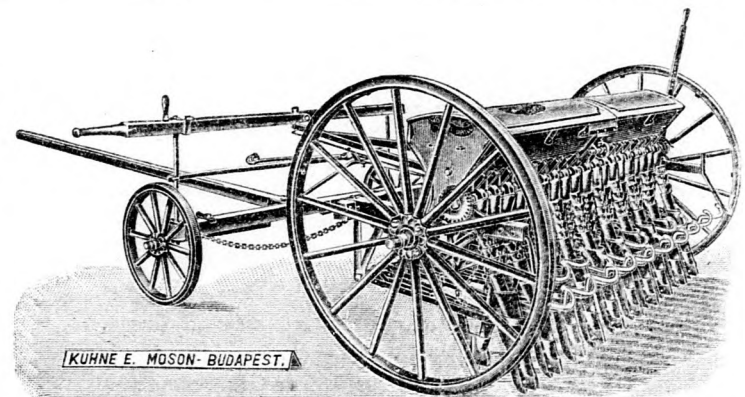
„Mosoni Drill“ sorvetőgépeket, borsajtókat stb. szállit:

„KÜHNE“

mezőgazdasági gépgyár r.-t.

MOSONBAN.

Főraktár: BUDAPEST, VI. ker., Váci-körút 57/a.

KUHNE E. MOSON-BUDAPEST.

∴ AZ ŐSZI IDÉNYRE
mindennemű talajmivelőeszközöket:
„Bippart“ altalajekéket
„Tornadó“ kukoricaszártépőgépeket
és egyéb takarmánykészítőgépeket

A vonatok indulása Budapestről.

A vonatok érkezése Budapestre.

A keleti pályaudvarról				A nyugati pályaudvarról			
vonat-szám	óra	perc	vonat-neme	vonat-szám	óra	perc	vonat-neme
28	6 25		szv.	102	1 00		k. ost. exp. pr.
1502	6 50		gyv.	148	5 35		szv.
1002	7 00			122	5 45		
302	7 05			712a	5 50		
906	7 10			152	6 00		
604	7 20			4102	6 10		
1802	7 25			6502	6 40		
10	7 30		szv.	150	6 45		
402	7 35		gyv.	1404	7 00		gyv.
320	7 40		szv.	104	7 55		
808	7 45			154	8 00		szv.
606	8 00			712	8 30		
1508	8 10			118	9 20		
1008	8 20			156	9 35		
506	8 20			708	9 40		gyv.
408	8 30			6508	11 15		szv.
1708	9 00			158	11 25		
306	9 15						
2	9 20		gyv.				
944	11 15		tszsz.				
20	11 55		szv.				

Délután			
vonat-szám	óra	perc	vonat-neme
610	12 20		szv.
8	12 30		
310	12 30		
322	1 25		
1304	1 40		gyv.
1504	1 50		
912	1 55		szv.
602 ¹⁾	2 00		gyv.
4	2 05		
404	2 15		
504	2 25		
22	2 25		szv.
312	2 30		
510	2 40		
1902	2 55		gyv.
904	3 20		
1022	3 25		vv.
304	3 30		gyv.
324	3 50		szv.
1004	4 10		gyv.
18	4 30		szv.
6	5 15		gyv.
326	5 20		szv.
508	5 40		
308	5 55		
332	6 25		
916	6 30		
314	6 40		
16a ²⁾	6 55		
1706	7 05		
18	7 10		
316	7 40		
1912	7 50		
328	8 15		
24	8 20		
514	8 25		
1510	8 45		
1006	9 00		gyv.
502	9 15		
1306	9 25		szv.
608	9 30		
406	9 40		
910	10 10		
12	10 30		
1010	10 45		
338	11 10		vv.

Délután			
vonat-szám	óra	perc	vonat-neme
6704	12 05		szv.
4104	12 10		
180	12 15		
128	12 25		
162	1 10		
4114 ¹⁾	1 50		
123	2 10		
164	2 15		
4106	2 20		
106	2 30		gyv.
120	2 35		szv.
704	2 40		gyv.
720	2 45		szv.
6504	2 50		
166	4 10		
130	4 20		
716	4 30		
108	5 05		gyv.
124a	6 00		szv.
168	6 15		
124	6 25		
722	6 30		
4108	6 40		
1406	6 50		gyv.
722a	6 55		szv.
170	7 15		
710a	7 35		
3505	7 40		
710	8 05		
132 ²⁾	8 10		
4110	8 30		
172	8 45		
1408	9 20		
118	10 00		
706	10 15		gyv.
172a	10 30		szv.
714	10 35		
140	11 10		
902 ³⁾	11 20		keleti exp. pr.
702 ⁴⁾	11 30		k. ost. exp. pr.

Délután			
vonat-szám	óra	perc	vonat-neme
321	12 10		szv.
1005	12 15		gyv.
609	12 25		szv.
301	12 35		gyv.
7	12 50		szv.
401	1 00		gyv.
903	1 05		
601 ²⁾	1 15		
1	1 30		
508	1 40		
1901	1 49		
1501	1 55		
1301	2 10		
315	3 10		szv.
21	4 15		
323	4 50		
15	6 35		
505	6 40		
907	6 55		
325	6 55		
3	7 05		gyv.
305	7 10		szv.
605	7 25		
407	8 00		
1009	8 15		
1705	8 20		
333	8 30		
23	8 35		
1507	8 45		
315	9 05		
9	9 10		
3 3	9 15		gyv.
1001	9 35		
603	9 40		
403	9 55		
905	10 00		
1 03	10 10		
15 3	10 21		
327	10 55		szv.

Délután			
vonat-szám	óra	perc	vonat-neme
157	12 05		szv.
159	12 55		
133	1 25		
703	1 30		gyv.
103	1 40		
161	2 25		szv.
163	3 00		
6507	3 20		
6703	4 05		
127	4 10		
4107	5 00		
215	5 30		tszsz.
165	5 38		szv.
115	5 55		
707	6 35		gyv.
167	7 00		szv.
105	7 10		gyv.
711	7 35		szv.
4111 ²⁾	8 10		
169	8 35		
125	8 50		
107	9 05		gyv.
4109	9 25		szv.
1405	9 45		gyv.
171	10 05		szv.
129 ³⁾	10 45		
723	10 50		
901 ⁴⁾	10 55		keleti exp. pr.
101	11 05		k. ost. exp. pr.
171a	11 20		szv.

Délután			
vonat-szám	óra	perc	vonat-neme
157	12 05		szv.
159	12 55		
133	1 25		
703	1 30		gyv.
103	1 40		
161	2 25		szv.
163	3 00		
6507	3 20		
6703	4 05		
127	4 10		
4107	5 00		
215	5 30		tszsz.
165	5 38		szv.
115	5 55		
707	6 35		gyv.
167	7 00		szv.
105	7 10		gyv.
711	7 35		szv.
4111 ²⁾	8 10		
169	8 35		
125	8 50		
107	9 05		gyv.
4109	9 25		szv.
1405	9 45		gyv.
171	10 05		szv.
129 ³⁾	10 45		
723	10 50		
901 ⁴⁾	10 55		keleti exp. pr.
101	11 05		k. ost. exp. pr.
171a	11 20		szv.

A keleti pályaudvarra				A nyugati pályaudvarra			
vonat-szám	óra	perc	vonat-neme	vonat-szám	óra	perc	vonat-neme
613 ¹⁾	1 40		szv.	701 ¹⁾	12 50		k. ost. exp. pr.
645	5 00		tszsz.	145	5 25		szv.
339	5 10		vv.	721	5 30		
309	5 30		szv.	721a	5 45		
1707	5 45			4101	5 50		
909	6 00			139	6 00		
607	6 05			6505	6 10		
17	6 10			147	6 15		
11	6 25			6701	6 20		
405	6 35			1407	6 35		
1911	6 55		szv.	217	7 05		tszsz.
913	7 10			709	7 15		szv.
507	7 20			709 a	7 25		
1307	7 25			149	7 30		
319a	7 30			4103	7 40		
311	7 40			117	7 45		
501	7 50		gyv.	6501	7 50		
1003	7 50			151	7 55		
19	8 00		szv.	131	8 10		
1509	8 15			713	8 20		
509	8 30			153	9 10		
313	8 45			705	9 20		gyv.
1007	9 05			1408	9 30		
13	9 20			4105	9 55		szv.
911	9 40			155	10 20		
307	9 50			715	10 40		
5	10 15		gyv.	119	10 55		
27	10 35		szv.				

Délután			
vonat-szám	óra	perc	vonat-neme
321	12 10		szv.
1005	12 15		gyv.
609	12 25		szv.
301	12 35		gyv.
7	12 50		szv.
401	1 00		gyv.
903	1 05		
601 ²⁾	1 15		
1	1 30		
508	1 40		
1901	1 49		
1501	1 55		
1301	2 10		
315	3 10		szv.
21	4 15		
323	4 50		
15	6 35		
505	6 40		
907	6 55		
325	6 55		
3	7 05		gyv.
305	7 10		szv.
605	7 25		
407	8 00		
1009	8 15		
1			

Felhívjuk a t. c. gazdaközönség figyelmét

a budapesti gyapju-aukcziókra

me'nyek idei második sorozata folyó évi szeptember
30-án veszi kezdetét.

Az aukcziókra felküldött és „Gyapjuárverések Magyar
Általános Hitelbank, Budapest, Dunaparti teherpálya-
udvar” címzett gyapjuküldemények a M. Á. V. összes
vonalain tetemes díjkezdményben; valamint ingyen
raktározásban részesülnek. Bejelentéseket elfogad és
mindennemű felvilágosítással szolgál:

Magyar Általános Hitelbank

Áruosztály — Gyapjuárverések
Nádor-utca 12. sz.

KURCZ LIPÓT ÉS TÁRSA

photocinkografiai műintézete
Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 13.

KÉSZIT: mindennemű nyomtatványhoz szükségelt

CLICHÉKET

Chemigrafia, chromotypia, photo-(auto)-typia, fametszet stb.
utján. Térképek, tervezetek, alaprajzok photoithogra-
fiailag legszebben, legolcsóbban sokszorosíthatnak.

Vidéki megrendelések pontosan és jutányosan eszközöltetnek.

Gazdak Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII., Baross-utca 10. szám.

Alakult 1900.	Biztosítéki alap:	Alakult 1900.
Alapítványok a kormány hozzájárulásával	-----	1.970.740.- kor.
Tartalékok	-----	764.760.16 kor.
	Összesen	2.735.500.16 kor.

1901. évi fölösleg	-----	90.849.- kor.
1902. évi fölösleg	-----	59.782.26 kor.
1903. évi fölösleg	-----	109.831.73 kor.
1904. évi fölösleg	-----	72.438.23 kor.
1905. évi fölösleg	-----	61.730.60 kor.
1906. évi fölösleg	-----	39.243.66 kor.

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyancsak az
ember életére, különféle módosítások szerint.

Az üzlet-eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek
és az 1901. évi üzletfeleslegtől úgy a tűz-, mint a jégkár ellen biztosítva
volt tagok 4 százalékos díjvisszatérítést kaptak.

Az 1902. évi üzletfeleslege közgyűlési határozattal tartalékba he-
lyeztetett. Az 1903. évben a jégkár ellen biztosítottak 4%-os díjvisszatéri-
tést kaptak. Az 1904. és 1905. évben a jégkár ellen biztosítottak 2-3%-os
díjvisszatérítésben részesültek. Az 1906. évben a jégkár ellen biztosítot-
tak, kik 5-10 évre adják fel biztosításukat 5% engedményben részesítet-
tek. Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők
közvetítésével. Nyomtatványokkal és felvilágosításokkal minden irányban
készszéggel szolgál az igazgatóság.

1900. Párisi világkiállítás Grand Prix.

Kwizda-féle Restitutions-fluid

mosóvíz lovak számára. Egy üveg ára 2.80 K.

Az udvari istállóknak, továbbá a
nagyobb katonai és civilistállóknak
40 év óta használatos mint kiténő
erősítő szer nagyobb munka végzése
előtt és után, ingyuladisonkál stb.
Trainingben nélkülözhetetlen.

Kwizda-féle Re. titutions-fluid

Czimke és csoma-
golás védve; valódi
csak az itt látható
védjeggyel.

Főraktár:

TÖRÖK JÓZSEF gyógyszer-
szertára **BUDAPEST,** Király-utca 2.
Andrássy-ut 26.

94654. I/B. 1.

Tölgy, jegenyefenyő, hárs, cser és bükk haszonfa- és tűzifa-eladás, terület szerint a tővön.

Az orsovai m. kir. erdőhivatal irodájában folyó évi november
hó 24-én d. e. 10 órakor zárt írásbeli ajánlatok alkalmazása mellett
nyilvános versenytárgyalás útján eladásra kerül:

1. A berzaskai erdőgazdálkodás „A” gazd. osztálya V. vágás-
sorozata 1228.7 holdas 1909—1916. évi vágásai tölgy, bükk, cser
és hárs f. nemű állománya. Kikiáltási ár holdanként 370 koronára
74 fillér. Bánatpénz 25,000 korona.

2. A herkület-fürdői erdőgazdálkodás „A” gazd. osztálya 1128.1
holdas 1909—1915. évi vágásai tölgy, jegenyefenyő, hárs, cser és
bükk f. nemű állománya. Kikiáltási ár holdanként 239 korona
10 fillér. Bánatpénz 15,000 korona.

Az árverési és szerződési feltételek a m. kir. földművelésügyi
miniszterium erdőzeti I/B. főosztályától (Budapest, V., Zoltán-
utca 16. III.), továbbá az orsovai m. kir. erdőhivataltól és a fen-
nebb megnevezett erdőgazdálkodásoktól folyó évi október hó
31-étől kezdve megszerezhetők.

Budapest, 1908. évi október hóban.

M. kir. földművelésügyi miniszter.

Alfa-Separator

Részv.-Társaság

BUDAPESTEN

VI., ker., LOMB-UTCZA II. szám.

Tejgazdasági gépgyár

Tejgazdasági eszközök és gépek gyártása.

Tejszövetkezetek és telepek berendezése.

Arjegyzékek, tervek és költségvetések díjmentesen.

Ujdonság! Az 1908. évi mintájú Alfa-
Separatorok a jelenkor legtökéletesebb
főlözőgépei. Nagy és kiváló munkabírás
mellett bámulatos könnyen járnak.

**Több mint 500,000 Alfa Laval
Separator az egész világon.**